

Att utveckla ledarskapet i klassrummet

Föreläsare: Stefan Hertz

Föreläsningens upplägg

Föreläsningen syftar till att presentera olika verktyg i verktygslådan. Verktyg som pusselbitar när man lägger undervisningspusslet.

Pusselbitar man själv får vrida och vända på och fundera på hur de passar in i sin egen undervisning.

Läs mer på:
www.stefanhertz.se

Vad är en skola?

Vad har ni för bild?

Vad har tror ni att föräldrarna har för bild?

Vad har tror ni att eleverna har för bild?

Vi behöver presentera vår bild av skolan för föräldrarna och eleverna

- Varje dag
- Varje lektion
- I all vår kommunikation till föräldrarna och eleverna och inom vår skola

Om vi som jobbar i skolan inte presenterar skolan, så skapas andra individuella bilder. Det är vi som är utbildade för vår verksamhet. Det är även vår arbetsplats

---

Vanlig bild i många klasser och skolor:

- Många elever har en låg tilltro till sina egna förmågor
- Elever har skolan som en social arena

- Elever som satsar på skolan och vill nå sina mål
- Elever med olika förutsättningar och erfarenheter
- Elever som är särbegåvade och får inte den utmaning de behöver

Sammanlagt ger det här klassrum med elever som har olika behov

Mer och mer av undervisningen kommer framöver att bedrivas i helklass där läraren kommer få hantera fler elever som har stora individuella behov

Det ställer krav på metoder både för individ och grupporienterad undervisning samt ett pedagogiskt ledarskap. Det kräver också att läraren utvecklar strategier för lärande. En verktygslåda behövs.

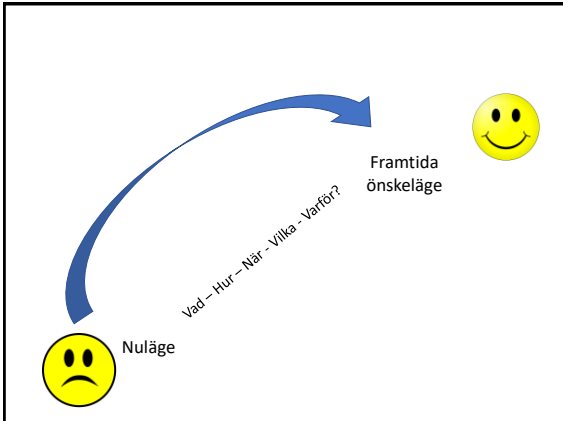

Hur är det idag? Undersök nuläget genom frågor, diskussioner. Både med elever och lärare

---

Viktigt att sätta upp en målbild för arbetet med klassen. Så klassen och du vet vart ni ska

Kriterier för en effektiv målbild/vision

- Ge en bild av framtiden och hur lektionerna ser ut när målbilden är uppfylld/genomförd.
- Tilltala långsiktiga intressen. Både era och elevernas
- Innehålla realistiska mål
- Vara tydlig nog att styra beslutsfattande
- Vara flexibel nog för att ge utrymme till enskilda initiativ som leder mot målet
- Vara lätt att förmedla
- Målbilden ska ge riktningen åt undervisningen från ett nuläge – till ett framtida önskeläge

---

Frågor att ställa i arbetslagsarbetet

Två olika perspektiv

Problemorienterat

- Var ligger problemet?
- Vem/vilka är orsaken till problemet?
- Hur uppstår problemet?
- Hur löser vi problemet?

Lösningsorienterat

- Vad vill vi uppnå?
- Vad kan vi göra mer av som fungerar bra idag?
- Vad kan vi göra mindre av?
- Vilka steg kan vi ta för att gå mot målet?
- Vad är viktigast att uppnå?

Skapa SMARTA mål i arbetet som leder till önskeläget. De blir delmål.

Målen ska vara:

Specifika

Mätbara

Attraktiva

Realistiska

Tidssatta

Aktivitetsskapande

Trafikljuset i klassrummet och på skolan

Om det inte fungerar tillfredställande i klassrummet eller på skolan, krävs ledarskap och ledarskapsstrategier för att förändra situationen

---

Tre olika fokus kring ansvar

Några begrepp:

- "My business"** Det är jag som måste vara en del av förändringen och ta mitt ansvar.
- "Your business"** Det är någon annans fel, problem eller ansvar. Om inte....
- "God's business"** Det ligger helt utanför min, vår eller andras makt/påverkan. Till exempel vädret, sjukdomar, diagnoser, m.m. Så är det!, jag har en sådan otur jämt!

Hur ser det ut för dig? Var lägger du oftast fokus?

För att bli en bra ledare behöver man bland annat följande:

- En god självkännetdom och vara lyhörd.
- En god förmåga att se orsaker till beteende hos både individ och grupp.
- Utgå ifrån värderingsprinciper som är väl befästa hos en själv.
- Vara proaktiv, kunna observera och förstå vad som behöver göras, helst innan det hänt.
- Förmåga att kunna kommunicera effektivt i konkreta termer.
- Förmåga att se det osynliga/det som sker under ytan.
- Ha kunskapen och förmågan att agera utifrån det man upptäckt.
- Kunna använda gruppen som draghjälp.
- Vara i my business

Fyra fack för framgång

Metod Träna både dig själv och eleverna i olika metoder.	Mål Det behöver betyda någonting för mig/den som ska skapa förändringen.
Mitt ansvar Avgörande komponent. Om det egna ansvaret inte finns där så finns det ingen drivkraft. Då läggs ansvaret på någon annan	Möjligt Skapa bilder av att det är möjligt. Om eleverna och vi själva ser möjligheterna ökar meningsfullheten att genomföra och slutföra ett mål

---

Hur ser mönstret ut i gruppen? Se under ytan

- Undersök hur blickar, kroppsspråk, kommentarer sprids i klassrummet.
- Vilka belöningsystem finns internt i gruppen? Skratt, beröm, uppskattning och vid vilka tillfällen/situationer? Får man högre status vid vissa aktiviteter? Vilka är "testarna" i gruppen?
- Finns det en informell ledare i gruppen? Vilka styrmetoder har den?
- Finns det härskartekniker i gruppen, vilka riktar sig de mot?
- Se eleverna på fler arenor: Titta i matsalen, på rasten, i korridoren, på idrottslektionerna, i slöjden.
- Identifiera vilka roller som finns i klassrummet och när och hur de aktiveras under lektionen

---

Två huvudgrupper av elever i gruppen/klassen

Medkulturen - De elever skolan fungerar för.
Motivet till att gå i skolan är att få betyg och gå vidare i jobb eller studier.

Motkulturen - De elever som skolan inte fungerar för.
Skolan är till för att träffa kompisar och ha roligt

Det som styr dessa olika kulturer är KASAM. Känsla av sammanhang.

- 1) Begriplighet
- 2) Hanterbarhet
- 3) Meningsfullhet

Undervisningen behöver utveckla dessa tre saker

Begripligheten

Hanterbarheten

Meningsfullheten

De är drivkrafter som eleverna har nytta av både i skolan och i framtida liv.

Det krävs även beteendeförändringar för att lyckas med arbetet. Både hos eleverna, men även hos oss!

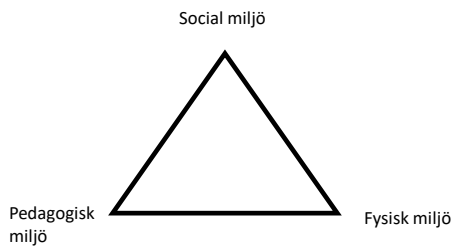

Tillgänglig lärmiljö - 3 aspekter som främjar en god studiemiljö

Skapa en arena för lärande i ditt klassrum

Så här vill jag ha det i mitt klassrum!

Bestäm dig! Skriv ned för dig själv hur du vill ha det och varför!

Klassrumsaktiviteter som leder mot:

- 1) Kunskapsmålen
- 2) De sociala målen

Lista och skriv ned vilka aktiviteter/beteenden som du förväntar dig i klassrummet.

Gräns vid dörren

Rast

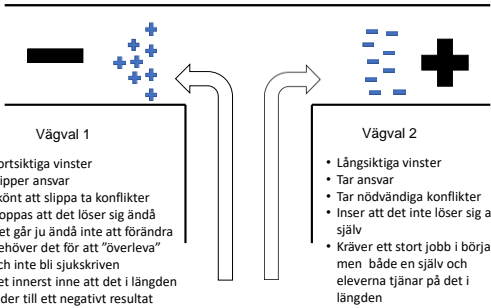

Som ledare måste vi orka ta rätt väg, även om det kostar i arbetsinsats, frustation och träningstimmar

---

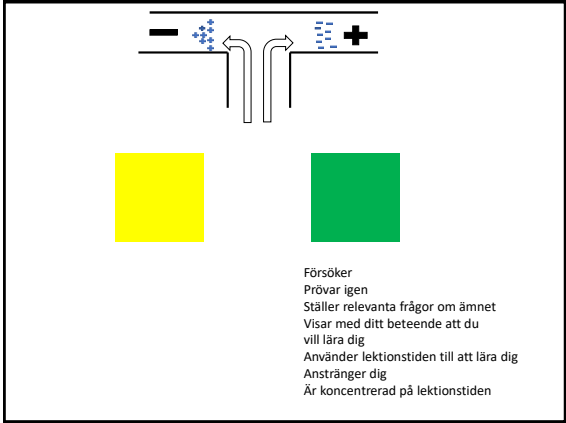

Träna in lärandebeteenden

Hur gör elever som lär sig?
 Skapa en skylt med lärandebeteenden och sätt upp i klassrummet

- De använder lärandestrategier. De...
- De frågar om de inte förstår, flera gånger
- De prövar flera gånger
- De har med sig rätt material till lektionen, kommer i tid
- De är fokuserade på att lära sig/träna sig
- De ger inte upp
- Osv..

Låt eleverna skapa skylten. De kan intervjua dig, föräldrarna, släktingar, varandra... En bra grupppuppgift.

Framgångsfaktorer som elever som lyckas använder sig av:

- Nyfikenhet
- Fokuserade på det som relevant
- Redo att lära sig av misstag
- Öppna för nya erfarenheter
- Envisa
- Uthålliga
- Vågar misslyckas
- Självreglerande
- Villiga att be om stöd och hjälp

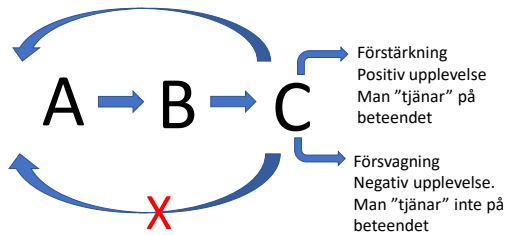

Beteendets ABC – och hur vi kan arbeta med beteendeförändringar

Gruppen/klassen och vi lärare är en förstärkare eller försvagare av individens beteende

---

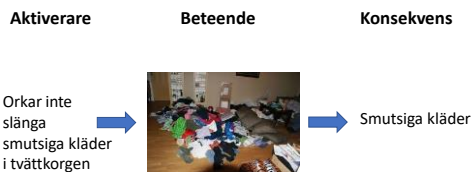

Ex tonåringen där hemma!

Vad gör vi föräldrar ofta i det här läget?

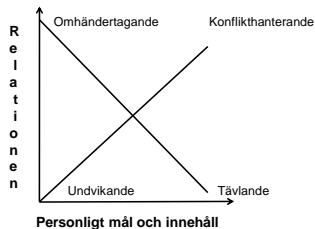

Konfliktstilar

(Vilken konfliktstil har jag, mina kollegor, eleverna, föräldrarna?)

Giraffspråket

Bygger på 4 punkter

- 1) Vad du observerar (Måste vara fritt från värderingar eller tolkningar)
- 2) Vilka behov som du har.
- 3) Vilka känslor du har eller fick.
- 4) Vad du önskar ska hända. Vad du vill att den andre ska göra, tänka på i framtiden.

Viktigt att försöka identifiera den andres behov, känslor och önskningar för att nå framgång. Viktigt att lägga fram punkt 4 som en önskan och inte ett krav.

Mkt användbart vid föräldrasamtal: Konkret beskrivning och ett önskemål

---

Vad behöver olika elever i klassen för ledarskap och hjälp från dig som ledare utifrån vad de hitintills visat?

Coachande ledarskap

Motiverande ledarskap

Kan och vill	Kan, men vill inte
Kan inte, men vill	Kan inte och vill inte

Tränande ledarskap

Styrande ledarskap

Analysblad 1 – 4

Undersökningar om klassen, eleverna och dig själv

[Analysblad 1](#)

[Analysblad 2](#)

[Analysblad 3](#)

[Analysblad 4](#)

Förstå gruppens process

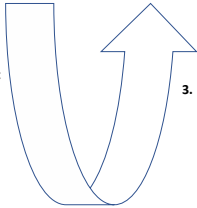
IMDG - Integrated model of group development

1. Tillhörighet

Kännetecken:
- Artighet
- Söker trygghet
- Beroende av ledare

2. Opposition och konflikt

Kännetecken:
- Medlemmar med tydligare behov
- Ifrågasätter ledare och regler

4. Arbete och produktivitet

Kännetecken:
- Besluts tas i gruppen.
- Gruppen tar ansvar för besluten
- Inspiration

3. Tillit och struktur

Kännetecken:
- Medlemmarna säkrare på varandra och på ledaren.
- Mer fokus på uppgiften och på uppdraget

Relationsorientering → Uppgiftsorientering

Ta tempen på gruppen

Vet vad, varför

Alla vill

Känsla av att vi kan

Vet vem, hur, när

Vision + Motivation + Kompetens + resurser + Plan = Framgång

+ Motivation + Kompetens + resurser + Plan = Förvirring

Vision + + Kompetens + resurser + Plan = Begränsad förändring

Vision + Motivation + + resurser + Plan = Oro, osäkerhet

Vision + Motivation + Kompetens + + Plan = Frustration

Vision + Motivation + Kompetens + resurser + = Ineffektivitet

Utgå ifrån nuläget och sök anledningen

Källa: Knoster

För att förändra krävs både relation och strategier

Relationskapital

Ett mycket viktigt verktyg är relationskapital. Det krävs relationskapital för att förändra mönster och ändra beteenden

Relationskapital är som en påse med + och – vi bär med oss i varje möte med en annan människa.

Påsen fylls på med + eller – i alla möten vi har med personen eller klassen. Det är viktigt att alltid se till att det finns mer plus än minus i påsen.

Skaffa plus i relationskapital genom att:

- vara en vuxen förebild. Det innebär även att vara gränssättare, vara tydlig med strukturer, uttrycka tydliga förväntningar.
- vara dig själv och jobba med din konflikthanteringsförmåga
- Tänka på att du kan behöva "lösa" relationsskulder som elever kan ha till dig efter t.ex. en konflikt
- hålla löften, vara en person eleverna kan lita på.
- uppriktigt be om ursäkt om du gjort fel.
- tänka på att du påverkar andras känslolägen med dina egna känslor
- Var tydlig med och visa att du har handlingskraft att lösa situationer som kan uppstå

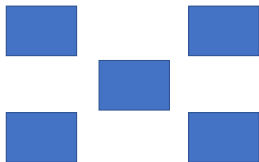

Skapa en klassrumsmiljö som underlättar lärandet och kommunikationen i klassrummet

Placering för ett gemensamt lärande. Aktivera eleverna som lärsurser till varandra. Möjliggör att växla mellan individ och gruppundervisning.

Basgrupper

Kooperativt lärande

EPA -metoden

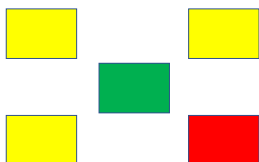

Skapa en klassrumsmiljö som underlättar lärandet och kommunikationen i klassrummet

---

Eleverna behöver tränas i metoder för lärande

Ex. Träning att ta emot instruktioner och anteckna:

Nu tränar vi på att lyssna och anteckna: i 5 min -10 min – 15 min – 20 min. Jag pratar – Ni antecknar. Öka tiden succesivt.

Ex. Träning i att arbeta i grupp:

Nu tränar vi på att arbeta i grupp med en gemensam uppgift i 5 min – 10 min – 15 min – 20 min. Alla deltar i arbetet. Så här deltar man...

För att vi ska kunna träna effektivt behöver ni komma i tid och ha med er: Penna, bok, material...

A - B - C Förstärk de positiva framgångarna. Lyft upp de som gör rätt, skapa ett mönster. Lägg fokus på det positiva. Fira framgångarna!

Designa lektioner för framgång

I designen så ligger en stor del av arbetet på förberedelser och planering inför lektionen

---

SMARR (Syfte, Mål, Arbetsgång, Roller, Regler)

Bra saker att presentera för eleverna inför varje lektion

Syftet med lektionen

Varför har vi den här lektionen

Mål

Vad ska vi ha kommit fram till

Arbetsgång

Under lektionen

Roller

Vad förväntas av var och en av oss?

Regler

Vad gäller under lektionen

Slut – Lektionen resulterar i nedanstående

Vad har vi lärt oss idag

Uppföljning genom t.ex. kunskapstest i början av nästa lektion

---

Lektionsinnehållet – Bra saker att tänka på

Entrenceticket - Svarar på vad lektionen syftar till.

- Varför är vi här – Varför ska vi hålla på med det här under lektionen?
- Hur ska vi arbeta för att få ut så mycket som möjligt av lektionen?
- Vad behöver vi för att lära oss?
- Vad behöver vi varandra till för att lära oss mer än vi kunde innan?
- Vilken roll ska jag ha som pedagog, du som elev?
- Hur ska vi lära oss av varandra?
- Vad behöver vi av varandra? Vilket är vårt delade ansvar?

Skapar ett pedagogiskt kontrakt mellan eleverna och dig
Börja alltid med en Entrenceticket!

Exit ticket

Samlar upp och sorterar vad som hände under lektionen.

Skapa gärna en rutin att eleverna skriver ned ett ord eller mening som sammanfattar lektionen.

Skapar en möjlighet att se vad som hände under lektionen

Designa lektioner

Planeringsschema för olika faser före och under lektionen

Planering inför lektion	Förutsättningar för att starta lektion	Lektionen startar	Lektionens genomförande samt stöd till eleverna i sitt lektionsarbete	Lektionen avslutas

---

Planering inför lektion (Förberedelse)

SMARR - Syfte, Mål, Arbetsgång, Roller, Regler/Rutiner. Dessa frågor ska besvaras och planeras innan lektionen.

Vad krävs det för att skapa en positiv lektion med ett tydligt mål, syfte, början, arbetsgång och tydligt avslut med just min klass?

Tempo- Är det möjligt för alla att göra det som jag tänkt inom ramen för lektionstiden?

Nivå: Är det möjligt att hålla sig till den nivå jag tänkt att de ska befinna sig på?

Omfång: Är det möjligt för alla att göra allt jag tänkt inom den tidsram och nivå jag har tänkt?

Metod: är det möjligt för alla att både lära, träna och visa kunskaper på de sätt som jag har tänkt mig?

Intresse: Finns det möjlighet att använda elevernas intresse för att främja lärande och anstränging?

Forts planering inför lektion.

- Vilka elever har jag och vad behöver de under lektionen?
Som individer och som grupp?
- Vad fungerar bäst, när, för vem/vilka? Vad behöver jag tänka på innan lektionen startar? Fysisk miljö, möblering, placering...?
- Vilket material behöver vi?
- Kopieringsmaterial, böcker, digitala verktyg m.m?

Förutsättningar för att starta lektionen

Alla vuxna på plats i klassrummet med en tydlig och genomtänkt planering för lektionen. Allt material på plats i klassrummet.

Alla elever i klassrummet i tid. Miljön anpassad till aktiviteten/lektionen

Metoder...

Eleverna ska känna sig sedda och välkomnade i gruppen. Skapande av psykologisk trygghet

Metoder...

Tydliga rutiner för lektionsarbete och en tydlig lektionsplan med aktiviteter. Tydliggjort på whiteboard, smartboard, bildstöd...

Eleverna ska veta vad som förväntas av dem. Planering som tydliggör detta.

Lektionen startar

Eleverna går in i klassrummet. Rutiner och skapandet av trygghet och förutsägbarhet.

Välkomnande av eleverna till gruppen och till lektionen.

Metoder...

Lektionen ska starta

Elevernas intresse ska väckas

Metoder...

Lektionen startar

Tydliga instruktioner som sätter igång dem i sitt arbete

De ska veta vem, när, hur, hur länge de ska göra det och vad de ska göra.

Syfte mål, arbetsgång, regler/rutiner. Elevaktivitet, lärarakivitet under denna del.

Metoder...

Lektionens genomförande

Eleverna ska känna att de får stöd i sitt arbete och känna att de lyckas. Formativ feedback, stöd, anpassningar i klassrummet, bildstöd, utmaningar

Metoder...

Alternativa undervisningsmodeller om någon eller flera elever behöver anpassningar.

Metoder...

Lektionen avslutas

Samla ihop det som hände under lektionen, elevernas tankar och erfarenheter kring lektionen, vad som blev bra och hur det kan bli ännu bättre till nästa gång. Lektionen avslutas enligt rutinen. **Metoder...**

Använda dessa erfarenheter inför nästa planering av lektion. Diskutera detta med kollegor. Formativ feedback kollegor mellan.

Metoder...

[Stödmall anpassningar för klasser](#)

Under lektionens genomförande

Saker att träna på i klassrummet som ökar lärandet

Tips: [classroomscreen.com](http://www.classroomscreen.com)

<http://www.classroomscreen.com>

Veckovis uppföljning med både klass och elever

[Veckomall insatser pdf](#)

[Veckomall insatser Excel](#)

Dela upp lektionen med delmål

Mål 1	Mål 2	Mål 3
Klar ☐	Klar ☐	Klar ☐

Prata med eleverna om Lärandegropen och tankar under lärandeutmaningen

1) Nytt begrepp

Det är enkelt, jag tror jag vet svaret, jag provar. Jag kan!

5) Jag kan det!

Jag reflekterar över vad jag lärde mig under tiden jag var i gropen.

4) Konstruera

Jag börjar förstå. Det känns bra att konstruera ett ännu bättre svar. Jag börjar få flyt

3) Kognitiv konflikt

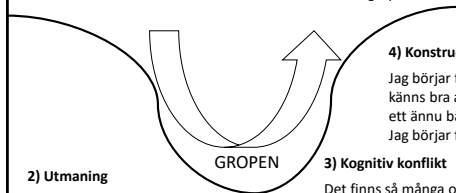
Det finns så många olika sätt att göra/se det här på. Det är förvirrande. De andra verkar förstå, men inte jag. Jag vill ge upp, men jag kämpar på...

2) Utmaning

Det var inte lika lätt som jag trodde. Jag hittar problem i mitt första försök och tanke

GROPEN

Träna elevernas förhållningssätt

Prata och ge exempel på förhållningssätt som hjälpt dig att lyckas och förhållningssätt som skapat problem för dig.

Ta upp exempel på framgångsrika människor och be eleverna tänka kring vilka förhållningssätt de människorna måste ha utvecklat för att bli så skickliga inom sitt område.

Be eleverna beskriva hur de har utvecklats inom ett ämne. Ett ämne de har gjort framsteg i. Låt dem beskriva hur de gjorde för att lyckas bättre i det ämnet. Om de inte har lyckats i något ämne. Be dem beskriva någon annan prestation.

FFK

Förhållningssätt – Skapa en positiv inställning till lärande. Uppmuntra nyfikenhet och envishet

Färdigheter – Förmåga att göra det som krävs för att förstå och för att skapa resultat inom ett visst område

Kunskap – Kännedom om begrepp, information, teorier

Träning av FFK. Exempel:

Fas 1. Vi tränar vår nyfikenhet (förhållningssätt) genom att ställa så många relevanta frågor vi kan kring det vi ska lära oss. T.ex. Franska revolutionen. Brainstorm, skriv på tavlan, diskutera i grupp.

Fas 2. Vi avgör vilka av våra frågor som är mest relevanta för vårt ämne. (Vi övar färdighet, prioritering efter betydelse) och som gör att vi lär oss mest om Franska revolutionen.

Fas 3. Vi skaffar oss kunskap om Franska revolutionen. (Kunskap om det historiska skeendet) genom att fortsätta att söka svar på frågor.) När de mer lätta frågorna är avklarade går vi in på de övriga. (analysfrågor om orsaker och konsekvenser)

Färdigheter som lektionerna bör utveckla:

Intellektuella färdigheter

- Identifiera, beskriva och göra kopplingar mellan ideér
- Dra slutsatser
- Jämföra och kontrastera
- Ställa relevanta frågor
- Utveckla teorier, tankar kring hur någonting fungerar, har blivit på ett visst sätt.

Sociala färdigheter

Avser förmågan att:

- Bygga goda relationer
- Respektera andras uppfattningar
- Bemöta andra på ett relevant sätt
- Kunna arbeta både individuellt och i grupp
- Uppmuntra andra
- Påverka andra i en positiv riktning

Kommunikativa färdigheter

Avser förmågan att

- Förstå och göra sig förstådd
- Lyssna och tala till andra på ett lämpligt sätt i förhållande till situationen
- Tala övertygande och respektfullt
- Lyssna aktivt på den som talar
- Förstå kroppsspråk och röstläge och hur dessa påverkar andra

---

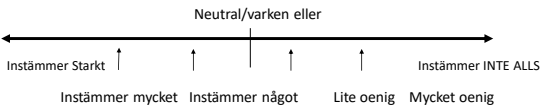

Träna eleverna i att ta ställning

Låt eleverna arbeta enskilt med papperet

Exempel på frågor att ställa:

Eleverna sätter sina kryss på linjen efter varje fråga:

- Vänner ska inte ha hemligheter för varandra
- Vi kan aldrig vara säkra på om livet är verkligt eller inte
- Det är ingen skillnad mellan t.ex. en fotbollsmatch och ett krig
- Människor som inte lyssnar är respektlösa
- Rättvisa är omöjligt
- Hjältar finns inte
- Världen skulle vara bättre om det inte finns några länder
- Världen skulle vara bättre om det inte fanns religioner
- Världen skulle vara bättre utan människor
- Vad som är lögn eller sanning är en uppfattning
- Att ljuga är värre än att stjäla
- Man kan tillbringa en hel dag utan att ta en enda risk
- Om du väljer att inte äta kött av etiska skäl borde du hellre bli vegan än vegetarian

---

Sätt sedan eleverna i par och samarbeta.

Frågekort som eleverna kan använda vid samtalet:

- Jag tänker så här, vad tänker du?
- Vilka är dina argument?
- Jag håller med dig eftersom...
- Jag håller inte med dig eftersom...
- Finns det något annat sätt att se på saken?
- Hur skulle det vara om...?

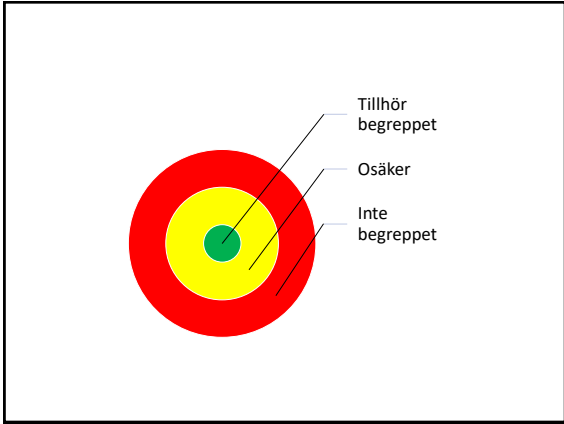

Exempel begrepp ilska:

Ord som eleverna placera in i någon av de tre cirkarna:

Rasande, Uppretad Lycklig Eldig Lugn Galen Föfnärmd
 Kärleksfull Nöjd Otålig Upprörd Indignerad Förargad
 Belåten Glad Arg Förbittrad Sorgsen Energisk Vresig
 Tålmodig Vred Irriterad Stillsam Lugn Upphetsad Chockad
 Rasande Tillfreds Fridfull

Strukturera tavlan i fyra zoner Ex:

Jag jobbar med min dikt   Jag arbetar med ordförråd

Jag arbetar med fördjupningsuppgiften   Jag arbetar med lärarens val

---

Träna eleverna i problemlösning

---

1 Problem/ nuvarande situation	3 Hinder	4 Väg till mål	2 Mål/önskad situation

---

Träna eleverna och arbetslaget att se på situationer utifrån olika perspektiv och pröva olika typer av tänkande

---

De Bonos tänkarhattar Både för eleverna och oss själva

- Fokusera och förbättra tänkandet
- Uppmuntra kreativt, parallellt och mångsidigt
- Förbättra kommunikation
- Effektivisera beslutsfattande

- **Vit hatt** Fokus på frågan. Ren fakta, neutral och objektiv
- **Grön hatt** Fokus på hur ni kan gå vidare med nya idéer och möjligheter, Kreativa tankar.
- **Gul hatt** Fokus på alla fördelar med förslaget. Positivt tänkande, ser möjligheter
- **Svart hatt** fokus på nackdelarna, allt som kan gå fel. Kritiskt tänkande, svagheter, risker, faror, hot.
- **Röd hatt** – Fokus på magkänslan. Känslor, intuition
- **Blå hatt** sammanfattar. Tänkandet om tänkandet, processen

---

Five fingers
